

УДК 929.5(477.83/86)"18"

Олександр ЦЕЛУЙКО
(Львів)

**ГЕНЕАЛОГІЧНІ ЗАЦІКАВЛЕННЯ ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНЦІВ У ХІХ ст.
(за матеріалами друкованих видань)**

Розвиток української генеалогії на західноукраїнських землях і до наших днів являється значною мірою своєрідною “білою плямою”. Достатньо відкрити кілька сучасних загальних або ж вузькоспеціалізованих робіт з генеалогічної тематики¹, як видно, що поза кількома побіжними згадками Дениса Зубрицького та Ізидора Шараневича для так званого австрійського періоду, зрідка Миколи Голубця, Богдана Барвінського, Івана Шпитковського для міжвоєнного часу, ми майже не знайдемо ні інших імен, ні принаймні докладного аналізу внеску названих дослідників у розвиток вказаної дисципліни. Певним винятком є роботи Леонтія Войтовича, у яких він коротко проаналізував внесок галицьких істориків ХІХ ст. у вивчення генеалогії князівських родів ІХ–ХVІ ст.²

Така ситуація створює певний дисонанс із фактичним станом речей, оскільки, як видається із публікацій, поза Наддніпряниною серйозних генеалогічних студій просто не існувало або ж вони були нечисельними, а тому не потребують особливого розгляду. Частково це можна пояснити тим, що, як вказує Ірина Ворончук, розвиток і становлення української генеалогії “пов’язують виключно із розвитком російської генеалогічної науки ХІХ ст.”³, а сам процес становлення української генеалогії як наукової дисципліни пов’язують з розробкою генеалогії козацької старшини⁴. І. Ворончук наголошує й на ігноруванні внеску “польських дослідників ХVІ–ХХ ст. у теоретичне й практичне розроблення української генеалогії”⁵. Видається, що таке протиставлення впливів стає дихотомічним, а усі неросійські впливи зводяться лише до польських. Реальна ситуація, на нашу думку, є набагато складнішою, а українська генеалогія, попри значні зовнішні впливи (при чому не лише російські чи польські, але й німецькі, австрійські, чеські й т. д.) була достатньо самобутньою та оригінальною.

Слабке знання генеалогічного доробку галицьких українців спричинене і тим фактом, що західноукраїнська історіографія спеціальних історичних дисциплін ХІХ ст. потребує подальшого осмислення та вивчення. Адже відсутність цілісної картини їхнього розвитку на підавстрійських землях інколи не дає можливості дослідити їх становлення у певній тягlostі в подальші часи, творити синтетичні навчальні курси тощо. Очевидно, що настав час поступово заповнити цю лакуну.

Завданням цієї та подальших наших публікацій ми бачимо проведення аналізу генеалогічного доробку західноукраїнських фахівців та аматорів ХІХ ст. Подібна проблематика є доволі обширною та, очевидно, потребує вивчення цілого пласту не лише опублікованих, але й рукописних матеріалів, що відклалися в особистих фондах цих дослідників. Однак сьогодні ми спробуємо окреслити лише сферу тогочасних генеалогічних зацікавлень за матеріалами друкованих видань. Йдеться як про окремі монографічні публікації, що побачили світ у період до середини 90-х рр. ХІХ ст., так і про публікації на сторінках різноманітних фахових та популярних журналів, тижневиків, газет. Такі хронологічні рамки окреслено з кількох причин: по-перше, це час, коли до Львова приїжджає Михайло Грушевський, що призводить до активізації роботи Наукового товариства імені Шевченка, формування нової школи істориків, і як наслідок формуються нові умови для розвитку західноукраїнської історіографії; по-друге, до того часу доведена ґрунтовна бібліографія Івана Левицького (1850–1913)⁶, яка значно полегшила пошук відповідних матеріалів.

Дещо важче нам було визначити нижню межу здійсненого дослідження. Залишаючи на майбутнє вивчення періоду накопичення певних генеалогічних знань та відповідної практики на цих теренах у ХVІ–ХVІІІ ст., допускаючи можливість ведення приватних генеалогічних досліджень галицькими українцями наприкінці ХVІІІ–першій половині ХІХ ст., вкажемо, що першість у становленні генеалогії як наукової дисципліни у західноукраїнському середовищі належить Діонісію Зубрицькому (1777–1862). Попри відсутність спеціальної фахової освіти, та наполегливість, яку проявляв вчений, добре знання джерельного матеріалу, критичний підхід до роботи з ним та до праць попередників, зрештою володіння західноєвропейським генеалогічним матеріалом, продемонстроване ним у своїх працях⁷, дозволив йому переосмислити цілий ряд проблем, намітити та спробувати вирішити низку завдань. Вже у перших своїх публікованих працях, таких як “Rys do historyi narodu Ruskiego w Galicyi i hierarchii cerkewney w temże krolestwie” (Львів, 1837)⁸ та її значно доповненій і переробленій версії – “Критико-исторической повести временных лет Червоной или Галицкой Руси” (Москва, 1845)⁹ Д. Зубрицький

зупиняється на генеалогії Романовичів та їхніх шлюбних зв'язках. Значна кількість фактологічних та хронологічних помилок, яку ми можемо віднайти у цій роботі зумовлена станом тогочасної історіографії та недоступності для дослідника на той момент ряду джерел, насамперед повних текстів давньоруських літописів – їх публікація щойно розпочалась в той час в Петербурзі у серії “*Полное собрание русских летописей*”¹⁰. Тому, наприклад, у Володимира він нараховує 13 синів, не називаючи їх імена¹¹ (С. 41), смерть Данила Романовича відносить слідом за Й. Х. Енглем до 1266 р.¹², смерть Андрія і Лева II до 1334 р.¹³; як і М. Карамзін¹⁴ володарювання нащадків Лева Даниловича по чоловічій лінії на галицько-волинському престолі тягне аж до 1330-х рр.¹⁵ та відкидає можливість того, що тут вже з другої половини 1320-х рр. правив Болеслав Тройденевич (хоча на цьому уже раніше наголошували його попередники Енгль, Поппе, Нарушевич). Однак, в той же час, смерть князя Лева Даниловича він продатував 1301–1302 рр.¹⁶, одну із найбільш цікавих проблем – походження князів Острозьких Д. Зубрицький спочатку вирішив на користь їх походження від Рюриковичів, а саме від тих же Романовичів.

Однак більш цікавою для нас є інша робота вченого – “*История древняго галичско русскаго княжества*” в 3 частинах (1852–1855), насамперед перша частина (том), до якої було додано “*Родословную картину русских царей и князей Рюрика рода вообще, и галичских въ особенности*” (1852)¹⁷.

Чим же важлива і цікава саме ця праця? В ній, здається, вперше в українській історіографії було наголошено на тому значенні, яке відіграє генеалогія в історичних дослідженнях княжих часів. На думку Д. Зубрицького “*основательное знаніе родословія*” князів як і для дослідника, так і для звичайного читача руської історії є необхідним з огляду на те, що “*Нормальное состояніе было многодержавіе членовъ господствовавшаго рода. Слѣдовательно, когда не было прочно продолжавшагося Русскаго Государства, нѣтъ и древней Исторіи Русскаго государства, а есть лишь только Исторія или сказанія о подвигахъ, походженіяхъ и дѣйствіяхъ князей, Рюриковыхъ потомковъ, управлявшихъ большими или меньшими областями и повиновавшихся кое-какъ начальнику рода, Великому князю Кіевскому, буде онъ имѣлъ силу, волю и рѣшимость, удержать важность своего достоинства*”¹⁸. “*Принявъ въ соображеніе что древняя Русская Исторія не есть Исторія государства, токмо Исторія князей Рюрика поколѣнія на поприщѣ Русской земли подвигавшихся*”, автор вказує, що цих відомих князів нараховується біля тисячі чоловік, що той самий князь сьогодні міг володарювати в одному місці, а потім в іншому; в історії одночасно згадуються кілька князів з одним іменем, яких і “*читатель, имѣющій счастливую память, едва ли въ состояніи затвердить и различить другъ от друга*”¹⁹. Ще одне цікаве твердження вченого полягало в тому, що вивчення генеалогії П'ястів та Рюриковичів дозволяє зробити висновок, що до XIV ст. ми взагалі не можемо говорити про польські завоювання руських земель з метою їх приєднання. Наявні ж у письмових джерелах звістки про військові походи польських та руських князів є свідченнями взаємодопомоги близьких родичів один одному²⁰.

Д. Зубрицький наголосив і на необхідності створення єдиної цілісної повноцінної генеалогічної таблиці нащадків Рюрика, в якій “*замѣчательнѣйшія лица являються вмѣстѣ и вдругъ предъ глазами читателя*”²¹. Власне це, як писав сам автор, і є головною заслугою його праці. Такий підхід вченого відрізнявся від того, що робили його попередники на цій ниві – Микола Карамзін (1766–1826) та Павло Строев (1796–1876), котрі генеалогію Рюриковичів виклали у кількох таблицях за окремими гілками.

Сама представлена у роботі “*родословная картина*” (термінологія Д. Зубрицького) являє собою вертикальну генеалогічну таблицю по чоловічій лінії (ні доньки, ні дружини не згадані взагалі)²². Біля імен проставлені роки смерті або ж роки останньої прижиттєвої згадки. У таблиці було не лише вказано нащадків Рюрика до кінця XVI ст. (усього XXII покоління), але й позначено їх відповідним порядковим числом (наприклад, Іван № 147), що наближає її до повноцінного генеалогічного розпису. Такий підхід, на думку автор, мав би полегшити роботу з його працею не лише початківцям, але й “*для самого свѣдущаго станется благопріятнымъ*”²³. Ще однією інновацією Д. Зубрицького стало застосування різного кольорового позначення щитів (термінологія Д. Зубрицького, насправді відповідних клітинок) для вирізнення окремих гілок Рюриковичів. Так, наприклад, галицькі князі були позначені помаранчевим кольором. У більш складних випадках, як то з князями Новгородом та Переяславом, котрі, як правило, довго не затримувались на престолі та належали до різних відгалужень, червоним чи зеленим кольором позначились нижні кути щита. Якщо володарювання князів продовжувалось тільки певний час, а вони належали до інших ліній, щит ділився поперек: у верхній частині використовувався колір тієї гілки, звідки він походив, у нижній – того князівства, де він деякий

час князував²⁴. Під таблицею також подано в окремих рамках імена князів, зарахованих до лику святих, поряд – “Списокъ князямъ имѣвшимъ другія имена въ крещеніи, и прозвища потомствомъ имъ признанья”.

Докладне вивчення Д. Зубрицьким доступної йому історіографії (насамперед уточнень П. Строева) та опублікованих літописів дозволило вченому виправити як ряд власних, так і чужих помилок (наприклад, рік смерті Данила – 1264), та висловити кілька положень, прийнятних у сучасній історіографії (про наявність у того ж Данила сина Іраклія). Хоча в той же час, історик змінив свою думку щодо походження князів Острозьких, віднісши їх до нащадків турово-пінських або ж чернігівських князів²⁵. Ним же було складено і список тих князів, яких автор не зумів зарахувати до тієї чи іншої гілки Рюриковичів (всього 112 чоловік)²⁶. Подальший виклад матеріалу у I–III частинах досліджуваної праці містить пояснення деяких запропонованих авторських тверджень. Залишаючи для наступних досліджень вивчення ступеня оригінальності та самостійності інших висновків Д. Зубрицького, вкажемо лише на той факт, що автор зумів виявити близько ста осіб княжої крові, непомічених П. Строевим, та біля 200 служилих князів XV і XVI ст., що виводили себе від Рюрика²⁷.

Д. Зубрицький добре розумів, що своєю працею він не вичерпав до крайності “столь огромный предметъ, каковымъ есть родословное изслѣдованіе Русскихъ князей Рюриковой династїи” та накреслив завдання для своїх послідовників: “Будущіе Генеалогисты пусть пополняютъ недостатокъ или истребляютъ изъ нашей картины лишнее и необдуманно поставленное”²⁸. Однак роботу з уточнення своєї генеалогічної таблиці автор продовжив і сам, вмістивши необхідні доповнення вже у третьому томі своєї праці, що побачила світ у 1855 р.²⁹ У ньому ж вміщено і гіпотетичну родовідну таблицю перших литовських князів, у достовірності якої сам автор не був певен³⁰.

Заданий Д. Зубрицьким напрямок генеалогічних досліджень був продовжений українськими істориками у другій половині XIX ст. У 1863 р. побачила світ праця Ізидора Шараневича (1829–1901) “Исторія галицко-владимирской Руси отъ найдавнѣйшихъ временъ до року 1453”³¹. Власне найбільше в ній нас цікавить та частина, яка стосується періоду XIV–XV ст., оскільки, як відзначає автор у передмові, його власні дослідження починаються лише від 1290 р., а події попередніх років викладені у баченні Д. Зубрицького та згідно літописних згадок³². Тому не дивно, що Рюрик, Синеус і Трувор – це князі Варяго-Руси закликані слов’янами; Аскольд і Дір – бояри Рюрика, князь Олег Віщий – сродник і старший в роді, що успадкував після смерті Рюрика у 879 р. і т. д. Цікавими є припущення І. Шараневича щодо другої дружини Романа “княгині Лядської, племінниці Лешка Білого”³³; християнським іменем короля Юрія I Львовича вчений вважав Володимир³⁴, а смерть самого князя відносив до 1315–1316 рр.; галицькі князі Лев Юрійович та Андрій Юрійович померли відповідно у 1319 та 1324 рр.³⁵; болохівських князів (як і Д. Зубрицький³⁶) бачив князями половецького походження, які пізніше зручившись залишилися в областях між Дніпром і Бугом, а після переселення своїх братів в Угорщину, були змушені коритись сильнішому сусіду – Данилу³⁷. На користь походження від Романовичів було вирішено автором питання щодо князів Острозьких – їх предком було оголошено Данила з Острога³⁸.

Кілька разів у своїх роботах І. Шараневич побіжно торкнувся і питань генеалогії литовських князів. Так, дружиною князя Любарта Гедиміновича історик називає незнану з імені доньку чи то Андрія, чи то Лева Юрійовичів³⁹. Вирішуючи питання походження князів Сангушків, дослідник вказував, що їхнім предком (рівно як і князів Ковельських і Кошерських) є згаданий в одному із джерел Федір Ольгердович, якого можна ідентифікувати як відомого жидачівського князя Федора Любартовича⁴⁰.

На сторінках окремої розвідки І. Шараневич звернувся до постаті князя Юрія Белзького (помер після 1392 р.)⁴¹. Сучасні дослідники зараховують цього волинського князя до нащадків Наримунта Гедиміновича⁴². Натомість І. Шараневич помилково схилився до іншої версії, вважаючи його представником однієї з бічних гілок другої галицької династії, народженим у шлюбі Данила Мстиславовича (онука Василька Романовича) та незваної з імені доньки Гедиміна.

Питання походження династії київських володарів розглядалось і під час дискусії, що розгорнулася у 1880-х рр. між Омеляном Партицьким (1840–1895) та Пилипом Свистуном (1844–1916). Дискусія виразно носила не лише характер наукової⁴³, але й політичної боротьби між старорусинами-русофілами та народовцями. Звідси наприклад і підозри П. Свистуна у намаганні опонента за будь яку ціну вивести русів не зі слов’ян, або ж закиди того ж О. Партицького відомому істориком Антону Петрушевичу (погляди якого були близькими П. Свистуну) в нігілізмі та заклик до нього виїхати “в Суздаль”⁴⁴. В той же час її учасники продемонстрували добре володіння історіографією та джерельною базою, методами історичного аналізу та порівняльного мовознавства.

Сама дискусія точилась головню щодо визначення етнічної приналежності русів та варягів, походження відповідних назв та, в цілому, проблеми постання давньоруської держави, ролі окремих зовнішніх та внутрішніх чинників у цьому. У передмові до своєї роботи О. Партицький вказував, що вирішення зазначеного питання має вагоме значення для української народності: *“Неразь лучаєсь намъ читати або чути: “Надъ Невою и Волгою, надъ Днѣпромъ и Днѣстромъ, всюды называютъ себе люде “рускими” – значить, всюди живе народъ одень и той самъ”*⁴⁵. Ситуація буде іншою, зазначає далі автор, якщо виявиться, що назва “Русь” неслов’янська, а лише штучно накинута зверху “в цілях державних”. У такому випадку, пише вчений, “Русь” означати може, як і справді означала, різні племена і різні народи, які лишень входили до складу держави, а питання народності самою назвою вирішити не вдасться⁴⁶.

Дискутантанти розгорнули свою суперечку на сторінках періодичних видань (“Новый пролом”, “Діло”), а пізніше їх праці майже одночасно побачили світ у вигляді окремих монографій. Докладний аналіз цих досліджень лежить поза сферою цієї публікації⁴⁷, а тому ми коротко зупинимось лише на питанні походження династії та етимології імен давньоруських князів.

Структурно дослідження П. Свистуна складається з кількох частин. У першій автор розглядає дискусію між А. Петрушевичем і О. Партицьким щодо походження назви “Русь”: перший вважав її суто слов’янською, що походить від слова “рискати”, “ристати” (“hin- und her-rennen”), а другий (слідом за Нестором та деякими західними джерелами) виводив її походження зі Скандинавії⁴⁸. Далі (С. 10–23) йде короткий виклад історії більш ніж столітньої суперечки про варягів, що точилась з моменту публікації професором Байєром у 1735 р. праці “De Varagis”⁴⁹ та доволі ґрунтовний аналіз найдавніших свідчень про Русь, русів, варягів та слов’ян у вітчизняних та зарубіжних джерелах (С. 23–165). Значну увагу було приділено й аналізу імен у договорах Олега (911), Ігоря (945) та Святослава (971) із Візантією та етимології назв Дніпрових порогів, що нам залишив імператор Костянтин Багрянородний у своїй праці “Про управління імперією”. У підсумку П. Свистун робить висновок про можливість існування не однієї, а кількох Русей: 1) прикавказької; 2) київсько-новгородської; 3) балтійської (острів Ругія та частина узбережжя Балтійського моря). Серед інших положень висунутих або підтриманих автором відзначимо наступні: 1) поняття варяги і “руси” (саме так у П. Свистуна. – О. Ц.) слід розрізняти. Слово “варяги” слов’янське, походить від “варяти” – сторожити, з’явилося не раніше часів Володимира Великого. Спочатку так називали тих вихідців з балтійських країн, що поступили на військову службу до князів та імператорів. Потім ця назва (“имя”) стала загальною (“приняло географическій смысл”) для позначення балтійської Русі, данців та скандинавців. Літописець, на думку П. Свистуна, лише переніс сучасну йому назву на попередні часи та назвав русів Рюрика варягами⁵⁰; 2) перед приходом Рюрика були Русь київська та прикавказька. Близькі контакти першої з них з балтійськими русами і стало приводом до приходу сюди Рюрика⁵¹; 3) руси не германського походження, як вважають деякі дослідники, а суто слов’янського. Доказом цього є зокрема відомі нам їхні імена та назви Дніпрових порогів, релігійні вірування тощо⁵²; 4) давні руси були західними слов’янами. Спочатку переселившись з Азії до Європи жили над р. Дунаєм та у західній Угорщині, долині східних Альп. У четвертому столітті до н. е. під тиском кельтів частина з них пішла до північної Італії, а інші – на північ, виперли германців з Балтики та земель над р. Одрою. Третя ж частина вирушила на північний схід та зайняла долини річок Дунай, Дністер та Дніпро та дійшли далі аж до верхів’їв р. Волги. Частина прибалтійських слов’ян прийняла назву руанів чи ругів та разом із готами вирушила на південь. Разом з гунами вони опинились на нижньому Дунаї. Потім одні з них пішли в Крим, а інші – в середнє Подніпров’я. Батьківщина русів – острів Ругія та узбережжя Балтійського моря. Балтійські руси були на цих теренах могутнім народом ще у IX та X ст. і жили тут до кінця XI ст., коли потрапили під владу данців⁵³; 5) київська та прикавказька Русь виникли найпізніше на початку VII ст. та були відомі грекам як скіфи та гуни⁵⁴; 6) у VII та VIII ст. в низовині Східної Європи існувала могутня Руська держава. Вона розпалась на початку IX ст. і один з її уламків потрапив під владу хозарів⁵⁵; 7) мова (“наречее”) русів відрізнялась від мови новгородських та придніпровських слов’ян, а руси до середини XI ст., будучи панівним класом у руській державі, вирізнялися від іншого населення⁵⁶.

Також 1887 р. побачила світ праця Омеляна Партицького “Скандинавщина въ давной Руси”. Автор захищав власні погляди та наводив ряд аргументів на захист Несторового літопису, зокрема вказуючи, що з 882 р. до 1073 р. (вступу Нестора в монастир) пройшло не більше 200 років, або ж не цілих п’ять поколінь. За цей час в традиції не могли так швидко затертись усякі сліди про “родовість” перших князів і бояр. Оскільки на їх дворах і надалі було багато скандинавів, не має підстав твердити, що Нестор не знав хто це такі. Питання, хто ж такі варяги (назва нібито походить від етноніму

“фряги” (франки) із видозміною, оскільки, як вказує О. Партицький, у народній бесіді не було “ф”), автор вирішує дуже просто – це данці⁵⁷. Літописного Рюрика (Рурика) автор ідентифікує як Гроріка (Рорика), брата данського короля Гаральда (Геріолда) Молодшого (помер до 850 р.)⁵⁸. Грорік отримав від Людовіка Благочесивого (778–840) Фризію як франконське ленно, прийняв християнство, однак був вигнаний з Фризії у 855 р. Саме він став засновником руської держави, аргументом на користь чого було й те, що за скандинавськими законами лише члени королівського дому могли засідати на престолах. На думку О. Партицького, руси були нащадками тих данців, що під проводом Рорика Швидкого довгий час перебували в Франконії і відтак переселились в слов'янську землю до Новгороду, Києва та інших місць⁵⁹. Така ідея походження Рюрика була запозичена О. Партицьким у професора Дерптського університету Фрідріха Крузе (1790–1866)⁶⁰, пізніше до цієї версії звернувся М. Беляєв⁶¹, а зараз вона прийнята більшістю дослідників⁶². Однак внесок О. Партицького в цю дискусію практично не згадується.

Подібно пояснюється і походження Аскольда і Діра – русів, що разом зі своїми родами були послані Рюриком на Царгород⁶³. Літописні Синеус і Трувор не брати Рюрика, а заслужені бояри, такі як Аскольд чи Дір⁶⁴; поява їх у оповіді – лише данина традиції вказувати трьох братів засновників: Кий, Щек⁶⁵, Хорив у Нестеровому літописі, Чех, Лех і Рус у поляків, Чех, Лех і Мех у хорватів тощо⁶⁶. Власне саму легенду про покликання варягів О. Партицький трактує як “видумку Руссов”, що створили її з метою виправдання своєї влади над підкореним населенням⁶⁷.

Що стосується безпосередньо етимології ойконімів руських князів, то висловлені авторами (О. Партицьким і П. Свистуном) версії представлені нами нижче:

Рюрик

П.: Скандинавського походження, від hrodh = слава та ríkr = могутній, багатий.

С.: Слов'янське походження, скорочена форма Рюарік, близька до Рюар – ревучий (рю + а + р, де “рю” – ревіти, “р” (“рѣ”) – закінчення, “а” – з'єднує корінь і закінчення).

Трувор

П.: Від скандинавського Thrywardh = сторож Перуна, оскільки нібито руси називали Тора Перуном.)

Синеус

П.: Від скандинавського Sinni – “товариш дороги”.

Аскольд

П.: Відповідає скандинавському Askvald, що повстало від ask = корабель та valdi = володар.

С.: Осколд. Ім'я походить від старослов'янського слова “осколь” до якого було додано закінчення “-дъ”. Слово “осколь” могло означати розщеплену частину, а “осколдъ” – знаряддя праці, так як і старослов'янське “оскордъ” – вид мотики.

Дір

П.: Від скандинавського dyr, тобто німецькою theuer, tüchtig = досвідчений; dyrd = Herrlichkeit, Ruhm.

С.: Від слов'янського “дреті”-“дрѣти” (praedari, Beute machen). Дир означає praedator, той що робить (здобуває) здобич.

Олег

П.: Скандинавське Helg = віщий чи, менш ймовірно, olag = голосний, високий.

Ольга

П.: Скандинавське Helga = віща.

С.: Імена “Олег” та “Ольга” споріднені; давні слов'яни вимовляли їх як “єлегъ”, “єлега”. Така родова двоїстість характерна лише для найменування тварин (ворон-ворона), а тому Олег і Ольга означають олень (ієлень) і ланя, давньонімецьке alaha, сучасне німецьке Elch.

Ігор

П.: Ігор у латиномовних джерелах це Inger. Таке ім'я вживалось у Скандинавії, згідно з Ф. Миклошичем повстало з двох скандинавських слів: ing+har (військо).

С.: Ймовірно, від слов'янського слова “игра” (“игръ”) зі вставкою “о”.

Омелян Партицький цікавився і питанням походження дружини князя Святослава Ігоровича та матері Володимира Великого Малуші⁶⁸. Розглянувши усі відомі йому літописні звістки про неї, проаналізувавши історичні та правові аспекти проблеми, автор, здається, першим припустив, що Малуша та її брат Добриня – це діти древлянського князя Мала. На цю думку О. Партицького

підштовхнула схожість імен і той факт, що дружиною Святослава могла бути лише представниця знатного слов'янського роду, ймовірноше – донькою слов'янського князя, підкореного Ольгою або ж Святославом. На високий статус Малуші вказує і те місце, яке пізніше займав при дворі Володимира Добриня. Пізніше подібну версію походження Малуші підтримав Олексій Шахматов (1864–1920) та інші історики; частина дослідників вважає такий зв'язок більш ніж сумнівним⁶⁹.

Окремих питань щодо уточнення біографічних даних давньоруських князів торкався А. Петрушевич (1821–1913)⁷⁰. Дослідники наголошують на клопіткій археографічній роботі, проведеній вченим, що дозволило йому зібрати та опублікувати значну кількість важливих історичних документів, в тому числі грамоти княжих часів та уривки з пом'яників⁷¹. Треба зауважити, що віднайденою інформацією А. Петрушевич ділився із своїми колегами, що дозволило їм значно деталізувати свої твердження та доповнити праці новим матеріалом⁷². Йому ж належить і окрема розвідка про Болохівських князів⁷³, у якій він висловився за їх можливе волоське походження. Діяльність бузьких (бужеських) князів у розрізі історії міста та князівства розглядалась Венедиктом Площанським (1834–1902)⁷⁴. У 1860 р. побачила світ біографічна розвідка Василя Ільницького про князя Олександра Белзького⁷⁵, де в дусі романтичної традиції було здійснено спробу створити портрет (щоправда, доволі малосимпатичний) діяча епохи Данила та Василька Романовичів. Цьому ж автору належить кілька науково-популярних праць до історії галицьких міст давньоруських часів (серія “Стародавній галицькіі города”). Одну з них, присвячену історії княжої Теревовлі⁷⁶, В. Ільницький спорядив відповідним родоводом Ростиславичів (“Родословная карта Ростиславичевъ, первой династии галицко-рускихъ князѣвъ”) – вертикальною генеалогічною таблицею, що (очевидно, за прикладом Д. Зубрицького) містить виключно імена нащадків чоловічої статі та є швидше добрим ілюстративним додатком до самої книги⁷⁷, ніж серйозним дослідженням.

Віднайдені нами ще кілька публікацій з даної тематики носять, переважно, популярний характер та практично не містять нових фактів чи припущень. Прикладом може слугувати матеріал невідомого автора на сторінках “Временника Ставропігійського Інституту” під назвою “Останні Романовичі, князя Галицько-володимирські”⁷⁸. У ній коротко подано факти з діяльності нащадків Данила Романовича від року його смерті (1264) аж до отруєння Болеслава Тройденевича (1340). Написана на доступному автору історіографічному матеріалі стаття назагал демонструє рівень знань західноукраїнських дослідників того часу з генеалогії Романовичів⁷⁹.

Не меншою популярністю серед західноукраїнських дослідників користувалась родина князів Острозьких. Регулярність звертання до цього роду цілком зрозуміла. Адже в ситуації польсько-українського чи то старорусинсько/русофільсько-народовецького протистояння апеляція до славних традицій давнини була ще одним із засобів політичної боротьби. Уже в кількох березневих номерах першого українського часопису “Зоря Галицька” за 1850 р. з'являється стаття “Князе Острогскіі”, підписана “І. Л.”⁸⁰. Автор лише побіжно зупинився на походженні роду (дім князів Острозьких він виводив від Рюриковичів) та вказав на те, що не відомо хто з князів першим почав писатися з Острога, навівши лише думку польського геральдиста Каспра Несецького, що то був Данило – син волинського князя Василя Романовича та, відповідно, племінник (“братанець”) короля Данила Романовича. Головними постатями подальшої розповіді, на діяннях яких автор зупиняється, є вже князі Костянтин Івановича та його син Костянтин-Василь Острозькі. Головний лейтмотив – вірність батьківській вірі та захист руського народу, великі військові та державні таланти. Суто генеалогічна інформація обмежується вказівками на імена дружин (Олександрі, доньки київського і случького князя Самсона Олельковича, у Костянтина Івановича; Софії й Єлизавети Тарнавських у Костянтина-Василя), дітей, вказівкою на роки смерті та вік померлих. Стаття не містить відповідного наукового апарату, а тому лише побіжні згадки праць М. Кромера, Ш. Старовольського, К. Несецького, Ф. Сярчинського дозволяють окреслити ту джерельну та історіографічну базу, котрою користувався автор.

Влітку 1850 р. побачила світ ще одна публікація, що стосувалась представників цього роду. Вона була присвячена доньці “останнього стовпа благочестивої церкви і стовпа народности руської” князя Олександра Васильовича Острозького, дружині героя Хотинської війни великого литовського гетьмана Кароля Ходкевича – Ганні (Ганні-Алоїзі)⁸¹.

Названі публікації не могли претендувати на серйозну наукову вартість та носили популярний характер. Дещо інша ситуація з роботою Ізидора Шпараневича “О первыхъ князяхъ на Острогу Острогскихъ”, що вийшла у літературному збірнику “Галичанин” за 1863 р.⁸² Невелика за обсягом розвідка (біля трьох друкованих сторінок книжкового формату), написана на порівняно ширшій науковій базі демонструє нам інший підхід до розгляду подібної проблематики, коли автор звертає свою увагу на низку дискусійних питань пов'язаних із пошуками не лише родоначальника (слідом за Ігнатієм

Стебельским⁸³ предком Острозьких вважає Романа Даниловича та його другу дружину, доньку “подручника Литви” князя Гліба), як ймовірних представників роду у XIII–XV ст. Як зазначає автор, про нащадків самого Романа у літописах немає згадок, а тому І. Шараневич віднаходить та наводить відомості про можливих представників роду: Данила, князя з Острога, котрий разом з Дмитром Детьком спочатку прикликає татар для вигнання залого короля Казимира Великого, а у 1349 р. кориться йому; братів Федора та Михайла Даниловичів, князів Острозьких, котрі при вступі Владислава Ягайла на польський трон у 1386 р. склали йому присягу (голд) і обіцяли вірність, а пізніше підтримали його у боротьбі з литовськими князями, за що Ягайло підтвердив Федору усі його городи і землі та ще й додав Корець, Заслав і Хлопотин; Данилка Русина, ймовірного нащадка Острозьких, котрий у 1410 р. під Дубровном з’являється в числі приданих королеві до сторожі лицарів та бере участь у церемонії прийняття послів магістра Ульріха фон Юнгінгена.

Центральна частина розвідки – розмірковування автора щодо постаті Федора Острозького, котрий у 1430 р. згадується серед прибічників великого литовського князя Свидригайла. І. Шараневич вказує, що батьком цього Федора Олександр Гвагнін вважав Данила, а К. Несецький – Василя Острозького. Цей Федір був за якісь провини ув’язнений Свидригайлом, перейшов на бік короля Владислава Ягайла та піддав йому замки Брацлав і Кременець. У грамоті останнього з 1434 р. він згаданий як Федір Несвілький. Автор ставить головне питання своєї роботи: чи Федір Несвілький є Федором Острозьким чи це Федір Корибутович? Навівши аргументи “за” і “проти” тієї та іншої версії, І. Шараневич не прийшов до однозначної думки, наголосивши, що розрізнити цих князів важко.

Наступним Острозьким згаданим у праці є сучасник попередніх двох князів Фридерик, котрий був вигнаний за якісь провини з батьківщини, перебрався до Моравії, вивчив тут мову та прийняв місцеві звичаї, а надалі воював на чолі одного з загонів гуситів у Моравії (1438 р.). Наголошуючи на схожості імен Федора Острозького та Фридерика, І. Шараневич тим не менше стверджує, що навряд чи йдеться про ту саму особу.

Завершує свою розвідку автор згадкою про нащадків Федора Острозького, а саме його сина Василя Красного (помер у 1450 р., його дружиною була за одними джерелами Ірина, донька Симеона Збарзького, за іншими – донька князя Гольшанського⁸⁴) та онуків Юрія й Івана, котрі і стали відповідно родоначальниками Заславських та Острозьких.

У подальшому генеалогії Острозьких І. Шараневич торкнувся у своїй праці “Гальшка, княгиня Острожска”⁸⁵. У ній, зокрема, більш докладно досліджено шлюбні партії членів роду у XVI–XVII ст. Саме вони, на думку автора, були одним із факторів, що спричинили спольщення Острозьких.

Ще однією працею з історії роду Острозьких, що побачила світ у Львові, є дослідження Теодора (Федора) Білоуса (1827–1892) “Родъ князей Острожскихъ, защитителей юго-западной Руси”. Початково опубліковане на сторінках часопису “Слово”⁸⁶, через два роки побачило світ у вигляді окремої монографії⁸⁷. Уже присвята праці (“Ревнителямъ русскимъ...”) та перші речення вступу (“*Великіи люди суть не только славою и украшеніемъ народовъ, изъ которыхъ происходятъ, но часто тоже наибольшее имѣють вліяніе на судьбы своего народа, а бываетъ такожъ, что ихъ вліяніе сягаєть и на сосѣдніи народы, а даже и на цѣлое челоуѣчество*”) яскраво демонструють нам власне чому Острозькі (“*ясная зоря надъ Волинью, выдобиывшаяся якъ бы свѣтлый фениксъ изъ подъ сгарищъ и пепла Южной Руси, и долгонародного духа отъ всесторонной пагубы*”⁸⁸) стали об’єктом розвідки.

Власне аналізуючи генеалогічну частину праці зазначимо, що автор традиційно слідом за багатьма попередниками, яких докладно перераховує, вважає Острозьких Рюриковичами, нащадками князя Володимира Великого Святославича, або ж властиво Давида – найстаршого сина володимирського князя Ігора, котрому брати з часом передали Заславль, Остріг, Дубно, Чарторійськ. Син Давида Мстислав переселився до Острога, і з цього часу, як припускає Т. Білоус, Остріг став столицею окремого князівства. Далше автор проводить (щоправда з численними фактологічними помилками) пряму генеалогічну лінію від Мстислава Давидича до його сина Мстислава II⁸⁹, внука Мстислава III Хороброго та правнука – галицько-волинського володаря Романа Мстиславича, а далі – до волинського князя Василька Романовича та міфічного Лева Васильовича, який начебто загинув у битві з Гедеміном у 1320 р. Усіх їх Т. Білоус зараховує до числа Острозьких князів чи, радше, власників Острога. Власне першим князем, що почав писатись на Острозі, дослідник називає правнука Данила Галицького, сина Василька Романовича Данила. Свої погляди на походження цього князя Ф. Білоус не підкріпив вагомими міркуваннями, а лише послався на авторитет деяких своїх попередників, одночасно перерахувавши й інші версії. В той же час дослідник відкинув можливість того, що згаданий у 1340 р. Данило був насправді не князем з Острога, а боярином з Острова, можливо

з селища Острова біля Радимного. Як зазначає Т. Білоус, проведені ним археологічні розвідки біля згаданого селища та ряду інших однойменних населених пунктів (над Солокією під Кристинополем та під Тернополем) не встигли підірвати віри в існування князя, а не боярина Данила. Наступні частини роботи носять характер викладу зібраних відомостей у формі біографічних статей, де на основі значного джерельного та історіографічного матеріалу подано життєписи князів Федора Даниловича, Василя Федоровича⁹⁰, Івана Васильовича⁹¹, Михайла Івановича⁹², Романа Михайловича та, одна з найбільших за розміром, Костянтина Івановича.

Додамо, що в ході своїх археографічних пошуків І. Шараневич віднайшов і ряд інших цікавих генеалогічних матеріалів, в тому числі і генеалогічні таблиці нащадків давніх руських родів, а саме три генеалогічні таблиці князів Корецьких, що походили з XVIII ст.⁹³

Ще одна “Генеалогія князів Острозьких-Константиновичів” була написана священником, випускником богословського факультету Львівського університету Михайлом Федоровичем Константиновичем (1790–1875), котрий виводив свій рід від цих князів. Робота, очевидно, так і залишилася в рукописі, який ще у 1930-х рр. зберігався у родичів⁹⁴. Подальша його доля невідома.

Що стосується дослідження генеалогії **некнязівських родів**, то вони в західноукраїнській історіографії представлені набагато слабше. Так нами було віднайдено кілька публікацій про міщан/шляхтичів Костянтина Корнякта (простежується його походження та нащадки) і рід Балабанів⁹⁵. Ці невеликі за обсягом студії значною мірою дублюють одна одну. Кількома публікаціями обмежується й **козацька генеалогія**. На сторінках часопису “Весна”, що виходив у Коломиї, Корнило Заклинський спробував розібратись у походженні батька гетьмана Богдана Хмельницького – Михайла⁹⁶. Автор проаналізував усі відомі йому версії (польський шляхтич з Мазовії; литовський шляхтич, котрий потім одружився з українкою (русинкою); виходець із містечка Лисянка; представник незначного міщанського роду з якогось маленького українського (руського) містечка) та відкинув їх як такі, що суперечать історичній правді. Натомість К. Заклинський спробував довести, що рід Хмельницьких – це “*руський шляхетський рід, котрий на Україні давно був осілий*”. Серед головних аргументів на користь цього автор вказує те, що на Волині ми віднаходимо у першій половині XVII ст. багато дрібної шляхти з прізвищем Хмельницький. Ця шляхта, ймовірно, походила з двох містечок з однаковою назвою Хмельник, одне з яких знаходиться на Поділлі, а інше на Волині біля м. Володимира. Важливим на думку автора було наголосити на тому факті, що рід Хмельницьких на зламі XVI–XVII ст. не обмежувався одним Михайлом, а був набагато чисельніший.

Коротеньку біографічну замітку про гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного написав й А. Петрушевич⁹⁷. У ній він вказав на той факт, що Петро Конашевич (син Кунаша) Сагайдачний вихідець з села Кольчиць (Кульчиць) біля Самбора, звідки виводиться “румунсько-русская” фамілія Кольчицьких, з якої походив також і Францишок Кольчицький, відомий герой осади міста Відня у 1683 р.

Кількома публікаціями обмежується і шляхетська генеалогія. Відомі нам роботи з того часу – це, як правило, невеликі за обсягом довідкові або ж науково-популярні статті. Згаданий А. Петрушевич є автором розвідки про рід Ледуховських⁹⁸. У ній він зазначив, що родоначальником цих шляхтичів, за звістками польських генеалогів, мав би бути Нестор Галька, котрий отримав від короля Казимира Великого за вірну службу масток Ледухів на Кременеччині. Відповідно нащадки цього Гальки прибрали прізвище Ледуховських. Посилаючись на К. Несецького вчений вказував, що Іван і В’ячеслав Ледуховські прославилися за часів короля Владислава Ягайла у боротьбі з тевтонцями. У XVI ст. Макарій Ледуховський підписався як свідок на установчій грамоті Анни Гойської Почаївському монастирі; у 1637 р. Самуїл Ледуховський підписав таку ж грамоту Ірини Ярмолинської Загаєцькому монастирю; Гавриїл брав участь у виборах митрополита Сильвестра Косова у 1647 р.; Станіслав, Степан і Адам Ледуховські були присутні при виборі луцького єпископа Кирила Шумлянського у 1710 р. Однак в подальшому, наголошує автор, Ледуховські, щоб потрапити у сенат, перейшли на латинництво та стали палкими прихильниками та покровителями католицьких монаших орденів. Так, волинський воєвода Станіслав Ледуховський збудував для домініканців костел у Підкамені, монастир тринітаріїв у своєму маєтку у Хотині. Його брат Яків заснував монастир бернардинів у Варковицях у 1733 р.

Невелика генеалогічна розвідка про рід Сапігів (Сопіг, Сап’єгів) була вміщена А. Петрушевичем у коментарі до опублікованого листа львівського ставропігійського братства мінському воєводі Богдану Сапізі⁹⁹. У ній вчений наголосив, що рід Сапіг (Сап’єгов, Сопешков) найімовірніше руського, а не литовського походження, свідченням чого є суто руський характер прізвища. А. Петрушевич відкинув версію польських геральдистів про походження Сапігів від Гедиміновичів, а саме князя Сунігайла (Пунигайла), та вказав, що найдавніша згадка про Сапігів зустрічається у Псковському літописі

лише під 1421 р., коли чернець Перхурей (Порфірій) Сопешко надав землю для побудови Благовіщенської церкви та жіночого монастиря в Пісках. Подальша розповідь про представників роду завершується вказівкою на існування двох гілок роду, представники однієї з яких – коднинської, проживають в Галичині та визнають себе поляками, а не русинами¹⁰⁰. А. Петрушевичу належить і коротенька публікація про двох останніх жінок із роду Собеських, що жили в той час¹⁰¹.

Не може претендувати на серйозний характер і віднайдена нами коротенька газетна заміточка про рід Дунаєвських¹⁰², головним посилом якої була теза про те, що польська інтелігенція (термінологія автора. – *О. Ц.*) активно перетягувала в свої ряди представників руського народу¹⁰³.

Проведений аналіз генеалогічних зацікавлень галицьких українців демонструє нам помітну перевагу студій над генеалогією Рюриковичів IX–XIV ст., особливо князів першої та другої галицької династії. Значна увага була приділена і реконструкції генеалогії князів Острозьких. Це цілком відповідає зазначеній дослідниками русофільській моделі історіобачення (а більшість перерахованих нами авторів можемо зарахувати власне до старорусинів-русофілів), коли наголошувалось на важливості саме давньоруської епохи, яку ставили в центр історичних побудов, визначали вихідною точкою відліку національної історії, натомість інші періоди трактувались менш поважно¹⁰⁴.

Фундатором західноукраїнської генеалогії заслужено можна вважати Д. Зубрицького, котрий у своїх роботах 1840–1850-х рр. окреслив можливості цієї дисципліни та спробував вказати її завдання при проведенні історичних досліджень. Вихід трьох частин “Історії древняго галичско русскаго княжества” (1852–1855), доповнених “Родословною картиною русскихъ царей и князей Рюрикава рода вообще, и галичскихъ въ особенности” став тією відправною точкою, від якої можна вести початок становлення української генеалогії в Галичині.

Задана Д. Зубрицьким тематика генеалогічних досліджень (княжих родів) була підхоплена та продовжена в другій половині XIX ст. І. Шараневичем, А. Петрушевичем, Ф. Білоусом та ін. Це чітко відділяє галицьку генеалогічну традицію від традиції наддніпрянської, в якій, як відмічалось вище, процес становлення української генеалогії тісно пов’язаний із історією козацтва, козацької старшини¹⁰⁵.

Шляхетська генеалогія залишалась поза сферою зацікавлень українців по обидва боки кордону і причини цього загальновідомі. Віднайдення української шляхти українськими генеалогами відбудеться пізніше – на зламі століть та у першій половині XX ст.

Примітки:

¹ Див., наприклад, *Томазов В. В.* Генеалогія козацько-старшинських родів: історіографія та джерела (друга половина XVII – початок XXI ст.). – К., 2006. – 284 с.; *Його ж.* Генеалогія історична // Енциклопедія історії України. – К., 2004. – Т. 2. Г–Д. – С. 70–71; *Його ж.* Генеалогія практична // Там само. – С. 71–72; *Ворончук І.* Родоводи волинської шляхти XVI – першої половини XVII ст. (реконструкція родинних структур: методологія, методика, джерела). – К., 2009. – 511 с.; *Легун Ю.* Генеалогія селян Подільської губернії: джерела. – Вінниця, 2005. – 516 с.

² Див.: *Войтович Л.* Князівські династії Східної Європи (кінець IX – початок XVI ст.): склад, суспільна і політична роль. Історико-генеалогічне дослідження. – Львів, 2000. – С. 98–99.

³ *Ворончук І.* Родоводи волинської шляхти... – С. 105.

⁴ *Томазов В. В.* Генеалогія козацько-старшинських родів... – С. 69

⁵ *Ворончук І.* Родоводи волинської шляхти... – С. 105. Очевидно, що на таку думку дослідницю наштовхнув процес практичної розробки родоводів волинської шляхти XVI – першої половини XVII ст.

⁶ Галицько-русская бібліографія XIX-го столѣтія съ узглядненіемъ рускихъ изданій появившихся въ Угорщинѣ и Буковинѣ (1801–1886) / Сост. *Иванъ Ем. Левицкій.* – Львовъ, 1888. – Т. I: Хронологическій списокъ публикацій (1801–1860). – XXII+1+161+1 с.; Львовъ, 1895. – Т. II: Хронологическій списокъ публикацій (1861–1886). – 736 с.; Українська бібліографія Австро-Угорщини за роки 1887–1900 / Уложив на підставі автопсії *Ів. Ем. Левицький.* – Львів, 1909. – Т. I (Роки 1887–1889). – X+290 с.; Львів, 1910. – Т. II (Роки 1890–1891). – 262 с.; Львів, 1911. – Т. III (Роки 1892–1893). – 290 с.

⁷ Показовим є аналіз Д. Зубрицьким наведеного польським хроністом Станіславом Сарницьким (1532–1597) в “Annalibus Poloniae” (очевидно, “Annalium Polonicorum qui in licem propediem edentur brevissima synopsis”, 1582) напису вирзаного нібито руськими письменами на відновленій Казимиром IV церкві Св. Хреста, у якій той заповідав себе поховати (див.: *Зубрицький Д.* Критико-историческая повесть... – С. 35). Визнаючи авторитет хроніста, Зубрицького насторожив той факт, що дружина Казимира IV королева Єлизавета (*1436/1437–1505) у написі йменується “отрослію імператора Сигізмунда”. Між тим, як вказує вчений, вона була донькою імператора Альбрехта із дому австрійських князів (Альбрехта II Габсбурга (1397–1439). – *О. Ц.*), а тому напис “Елізабети зъ поколея чарского продка пренайяснѣйшого Зыгмюнта Пана зѣми Ракуской, Ческой и Угорской” слід розуміти

так, що вона була онукою Сигізмунда (імператора Сигізмунда Люксембурга (1368–1437), короля Угорщини, Німеччини, Чехії. – *О. Ц.*), народженою від його доньки Єлизавети (1409–1442). Див.: *Войтович Л., Целуйко О. П.* Правлячі династії Європи. Генеалогічно-хронологічний довідник. – Біла Церква, 2008. – С. 156, 262–263.

⁸ Rys do historyi narodu Ruskiego w Galicyi i hierarchii cerkewnej w temże krolestwie / Przez Dyonizego Zubrzyckiego. – Zesz. pierwszy: Od zaprowadzenia Chrześcianaństwa na Ruśi aż do opanowania Rusi czerwoney przez Kazimierza wielkiego od roku 988 do roku 1340. – Lwów, 1837. – [IV] + 67 s. + 22 s.

⁹ *Зубрицький Д.* Критико-историческая повѣсть временныхъ лѣтъ Червоной или Галицкой Руси. – Москва, 1845. – L + 420 + 44 с. У цій роботі автор, зокрема, окресливши можливу джерельну базу історичних досліджень Галицької Руси, кілька разів наголошує й на важливості вивчення історії окремих сімей, що може стати, поряд з іншими джерелами, “ближайшими вспомагательными матеріялами”, “золотими зернами”, покладеними в основу повної історії Червоної Руси (Там само. – С. 4).

¹⁰ Як можна судити із тексту роботи, автору доводилось при підготовці згаданих робіт користуватись виданою Августом Лютером Шльоцером в Геттінгені працею “Несторъ. Russische Annalen in ihrer Slavonischen GrundSprache: verglichen, von SchreibFehlern und Interpolationen möglich gereinigt, erklärt, und übersetzt, von August Ludwig von Schlözer, Hofrath und Professor der StatsWissenschaften in Göttingen, des Kaiser[lichen] Russischen Ordens des heil[igen] Wladimirs 4ter Klasse Ritter” (Göttingen, 1802–1805, Teile 1–4; von Vandenhoeck und Ruprecht, 1809, Teil 5)” (Див.: *Зубрицький Д.* Критико-историческая повѣсть... – С. 32) та уривками Волинського літопису, вміщеного М. Карамзіним у своїй праці (Там само. – С. 64).

¹¹ *Зубрицький Д.* Критико-историческая повѣсть. – С. 41.

¹² Там само. – С. 63.

¹³ Там само. – С. 65.

¹⁴ Див.: Ключъ или алфавитный указатель къ исторіи государства Россійскаго, Н.М. Карамзина, составленный и нынѣ дополненный, исправленный и приспособленный къ пятому ея изданію П. Строевымъ, и двадцать четыре составленныя Карамзинымъ и Строевымъ родословныя таблицы князей Россійскихъ. Изданіе И. Эйнерлинга. – Санктпетербургъ, 1844. – [IV] + 498 столб. + 15 табл. + [III].

¹⁵ *Зубрицький Д.* Критико-историческая повѣсть... – С. 65. Йдеться про князя Юрія, якого вже у наступних своїх працях він чітко ідентифікує як Юрія Андрійовича.

¹⁶ Про проблему точного датування смерті князя Лева Даниловича див.: *Войтович Л.* Князь Лев Данилович / Славетні постаті середньовіччя. – Львів, 2012. – Вип. 1. – С. 162–164.

¹⁷ *Зубрицький Д.* Історія древняго галичско-русскаго княжества. – Львовъ, 1852. – Часть первая. Съ приложеніем Родословной Картины. – 210 с.+карт.

¹⁸ Там само. – С. 11.

¹⁹ Там само. – С. 12–13.

²⁰ Там само. – С. 3–7.

²¹ Там само. – С. 21.

²² Це дещо відрізняє роботу Д. Зубрицького від таблиць М. Карамзіна та П. Строева, у котрих все ж таки інколи вказувались імена дружин та дочок.

²³ *Зубрицький Д.* Історія древняго галичско-русскаго княжества. – С. 20.

²⁴ Там само. – С. 21.

²⁵ Там само. – С. 64. Тут же (С. 63–64) вміщено вертикальну генеалогічну таблицю “Опытъ начертанія родословія князей Острожскихъ и Заславскихъ”.

²⁶ Там само. – С. 51–62.

²⁷ Там само. – С. 19.

²⁸ Там само. – С. 21.

²⁹ *Зубрицький Д.* Історія древняго галичско-русскаго княжества. – Львовъ, 1855. – Часть третья. – С. 271–286.

³⁰ Там само. – С. 162–163, 166. Матеріалом для її побудови, як вказує сам автор, була опублікована Т. Нарбутом “Литовська хронічка” (йдеться про “Літопис Биховця”) та генеалогічна таблиця Й. Лелевеля у праці “Dzeje Litwy i Rusi” (йдеться про: “Dzieje Litwy i Rusi aż do Unji z Polską w Lublinie 1569 zawartej. Lipsk: Brochhaus et Avenarius, 1839”). Додамо, що реконструкція генеалогії перших литовських князів і далі залишається значною мірою гіпотетичною. Див. про це: *Войтович Л.* Княжа доба на Русі: портрети еліти. – Біла Церква, 2006. – С. 593.

³¹ *Шараневич І.* Історія галицко-владимирской Руси отъ найдавнѣйшихъ временъ до року 1453. На подставѣ жерель написаль Исидоръ Шараневичъ. Накладомъ автора. – Львовъ, 1863. – VI+462 с.+карта.

³² Там само. – С. III.

³³ Там само. – С. 60. Пізніше він наголошував й на тому, що друга дружини Романа Мстиславовича була близькою родичкою угорського короля Андрія II. Див.: *Szaraniewicz I.* O rezultatach poszukiwań archeologicznych w okolicy Halicza w roku 1884 i 1885. – Lwów, 1886. – S. 40. В цій же праці подано генеалогічну інформацію щодо інших представників Романовичів.

- ³⁴ Шараневичь И. История галицко-владимирской Руси... – С. 128.
- ³⁵ Там само. – С. 137.
- ³⁶ Зубрицкий Д. История древняго галицко-русского княжества. – Часть третья. – С. 137–138.
- ³⁷ Шараневичь И. История галицко-владимирской Руси... – С. 104. Про проблему походження болохівських князів див., наприклад: Войтович Л. Князь Лев Данилович. – С. 64–66.
- ³⁸ Шараневичь И. История галицко-владимирской Руси... – С. 148.
- ³⁹ Там само. – С. 136. Л. Войтович припускає, що йдеться про Єфимію-Агрипину Львівну (померла до 1349 р.). Див.: Войтович Л. Княжа доба на Русі. – С. 512.
- ⁴⁰ Шараневичь И. История галицко-владимирской Руси... – С. 305.
- ⁴¹ Князь Юрий Белзкий. Исторический образец з XIV ст. (Историчный образец зь другої половини XIV столѣтія составлень І. Шаранъевичемъ) // Вечерницѣ. Литературне письмо для забавы и науки. – Рочникъ першій. 1862 / Одвѣчальный редакторъ и издаватель Федоръ Заревичъ. – Львовъ, 1863. – № 1–25. – С. 6–7, 13–14, 22–23, 29–30, 38–39, 45–46, 54–55, 61–62, 70–71, 78–79, 87, 94, 102, 109–110, 117–118, 126–127, 134–135, 142–143, 151, 165–166, 182, 198–199, 205–206, 215–216, 221–222.
- ⁴² Войтович Л. Княжа доба на Русі. – С. 619.
- ⁴³ Не гребували учасники й особистими закидами. Той же О. Партицький звинувачував свого опонента в тому, що “У насъ войшло въ моду, що супроти скандинавщини найбільше промовляють ти, що по скандинавски сами не учились, а може нѣ грамматики нѣ словаря скандинавского на своѣмъ вѣку не бачили”. Див.: Партицький О. Скандинавщина въ давней Руси. – Львовъ, 1887. – С. 32.
- Руси. – Львовъ, 1887. – С. 32.
- ⁴⁴ Свистун Ф. Споръ о варягахъ и о началѣ Руси. Историко-критическое изслѣдованіе (Издание ред. “Нового Пролома”). – Львовъ, 1887. – С. 173.
- ⁴⁵ Партицький О. Скандинавщина въ давней Руси. – С. 3.
- ⁴⁶ Там само.
- ⁴⁷ Порівняль аналіз поглядів О. Партицького, наприклад: Тищенко К. “Скандинавщина в Давній Руси” [О. Партицького]: повернення через 113 років // Стоголосник. – К., 2000. – № 3–4. – С. 63–77; Його ж. “Скандинавщина в Давній Руси”: погляд із сучасності. Адреса доступу: <http://www.langs.com.ua/publics/KM/Scand/index.htm>
- ⁴⁸ Свистун Ф. Споръ о варягахъ и о началѣ Руси. – С. 9–10.
- ⁴⁹ Сучасні дослідники відносять зародження норманізму до XVII ст. та пов’язують його появу із роботами шведських та французьких вчених. Див.: Фомин В. В. Варяги и варяжская Русь. К итогам дискуссии по варяжскому вопросу. – Москва, 2005. – 488 с.
- ⁵⁰ Свистун Ф. Споръ о варягахъ и о началѣ Руси. – С. 165.
- ⁵¹ Там само.
- ⁵² Там само. – С. 165–166.
- ⁵³ Там само. – С. 166–167.
- ⁵⁴ Там само. – С. 167.
- ⁵⁵ Там само.
- ⁵⁶ Там само.
- ⁵⁷ Партицький О. Скандинавщина въ давней Руси. – С. 5–6, 18.
- ⁵⁸ Подібного погляду дотримуються і деякі сучасні історики. Див., наприклад: Войтович Л., Целуйко О. Правлячі династії Європи. – С. 412. Детальніше про постать Рюрика див.: Войтович Л. Княжа доба на Русі: портрети еліти. – С. 196–203; Його ж. Рюрик: легенды и действительность // Исследования по русской истории и культуре: Сборник статей к 70-летию профессора Игоря Яковлевича Фроянова / Отв. ред. Ю. Алексеев, А. Дегтярев, В. Пузанов. – Москва, 2006. – С. 111–121; Його ж. Викинги в Центрально-Восточной Европе: загадки Ладоги и Плиссеска (I) // Вестник Удмуртского университета. Серия “История и филология”. – 2011. – Вып. 3. – С. 3–15; Його ж. Вікінги в галицькому і Волинському регіонах: проблеми археологічних досліджень // Наукові студії / Історико-краєзнавчий музей м. Винники. – 2010. – Вип. 4. – С. 80–117.
- ⁵⁹ Партицький О. Скандинавщина въ давней Руси. – С. 11–18.
- ⁶⁰ Вперше у: Крузе Ф. О происхождении Рюрика // Журнал Министерства Народного Просвещения. – 1836. – Январь. – С. 43–73. Сам О. Партицький використав іншу працю вченого: Kruse F. Chronicon Nortmannorum, Wariago-Russorum nec non Danorum, Sveonum, Norvegorum inde ab a. 777 ad a. 879. – Hamburgi, 1851.
- ⁶¹ Беляев Н. Т. Рорик Ютландский и Рюрик Начальной летописи // Seminarium Kondakovianum. – Praha, 1929. – N. 3. – S. 215–270.
- ⁶² Див.: Повесть временных лет / Перевод Д. С. Лихачева, О. В. Творогова; комментарии А. Г. Боброва, С. Л. Николаева, А. Ю. Чернова при участии А. М. Введенского и Л. В. Войтовича. – Санкт-Петербург, 2012. – С. 246–254, 398–430, 464–475.

- ⁶³ Партицький О. Скандинавщина в давній Русі. – С. 10.
- ⁶⁴ Там само. – С. 23, 29.
- ⁶⁵ Як вважав О. Партицький, Щек є ім'ям скандинавським, від “skoegh” = вигнанець з краю. Див.: *Партицький О.* Скандинавщина в давній Русі. – С. 27.
- ⁶⁶ Там само. – С. 24–25. Як зауважує О. Партицький, антропонім “Мех” стоїть не далеко від “Месеха” або “Мосоха” – в традиції пізнішого часу родоначальника Москалів (тут і далі в примітці термінологія О. Партицького – О. Ц.). Однак, як вказує дослідник, чи був народ “москов” і чи правда був колись зв'язок (“заходила зв'язь”) між “Москалями” та “жидами” (“мошками”) вирішити не можливо. Етнонім та ойконім “Москва” – це збірні назви, тобто народ “Москов” або ж місто “Москов”. *Партицький О.* Скандинавщина в давній Русі. – С. 26.
- ⁶⁷ Там само. – С. 31.
- ⁶⁸ О. П. [*Партицький О.*]. Хто була мати св. Володимира? // Правда. Письмо наукове и литературне. – Львів, 1868. – Рочникъ другий. – Ч. 34 (15-го вересня). – С. 405–407.
- ⁶⁹ *Войтович Л.* Княжа доба на Русі. – С. 227.
- ⁷⁰ Про внесок вченого у розвиток спеціальних історичних дисциплін див.: *Королько А.* Археографічна діяльність Антона Петрушевича // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – Івано-Франківськ, 2001. – Вип. IV–V. – С. 175–186; *Його ж.* Вклад Антона Петрушевича у розвиток спеціальних історичних дисциплін на західноукраїнських землях (80-ті рр. XIX – початок XX ст.) // Питання історії України: Зб. наук. ст. / Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича; кафедра історії України. – Чернівці, 2002. – Т. 5. – С. 42–48.
- ⁷¹ *Войтович Л.* Князівські династії Східної Європи... – С. 99; *Петрушевич А.* Подробное описание Помянника Крестовоздвиженской Церкви Успения Пресвятой Богородицы в Львовѣ // Зоря Галицка. Письмо повременное. – Рокъ четвертый. – 1851. – Ч. 67. – 15 (27) серпня. – С. 551–552; Ч. 68. – 18 (30) серпня. – С. 559–560; Ч. 69. – 22 серпня (3 вересня). – С. 567–568; Ч. 70. – 25 серпня (6 вересня). – С. 573–574; Ч. 71. – 29 серпня (10 вересня). – С. 581–583; Ч. 72. – 1 (13) вересня. – С. 594–596.
- ⁷² Див. наприклад, *Шараневич І.* Історія галицько-володимирської Русі... – С. 306. Практика такого обміну інформацією та документами була принята в той час. Так, відомо, що Д. Зубрицький вислав значне число матеріалів щодо родин Собеських та Яблоновських познанському досліднику Едварду Рачинському. Див.: *Я. Г.* [Яковъ Головацькій]. Денись Зубрицькій (Некрологъ) // Слово. – Рочникъ вторый. – Львовъ, 1862. – № 10. – 3 (15) февруарія.
- ⁷³ *Петрушевич А.* Кто были Болоховские князья. – Львовъ, 1877. – 16 с.
- ⁷⁴ Бускъ городъ и б. княжество т. им. на Галицкой Русі. По даннымъ изъ области исторіи, топографіи и статистики. Описаль *Венедиктъ М. Площанскій.* – Львовъ, 1872. – 34 с. Ще одна популярна робота цього автора дотичної тематики: *Площанскій В.* Рюриковичи и Пястовичи // Прикарпатская Русь. Приложение къ “Слову” XXV-лѣтняго изданія. – Львовъ, 1885. – Ч. 3. – С. 1–7. У ній, зокрема, було повторено думку Д. Зубрицького про характер відносин між польськими та руськими княжими родами.
- ⁷⁵ *Ильницькій В.* Александръ князь Белзскій // Зоря галицкая яко альбумъ на годъ 1860. – Львовъ, 1860. – С. 335–350.
- ⁷⁶ *Ильницькій В.* Стародавныи галицкіи города. – Львовъ, 1862. – Часть III: Стародавня Теревовля (съ картою царства Данила). – 36 с. + 1 карта.
- ⁷⁷ У таблиці вміщено сім поколінь князів – від Ярослава Мудрого до Володимира Ярославича. Біля імен деяких князів вміщена додаткова інформація. Наприклад, Володимир Мономах – прапрадід Романа Мстиславовича, фундатора династії Романовичів, другої династії галицько-руських князів; або ж: Давид, що осліпив Василька.
- ⁷⁸ Послѣдніи Романовичи, князи Галицко-володимирскіи // Временникъ Ставропигийского Института съ мѣсяцесловомъ на годъ високосный (переступный) 1884 имѣющій 366 дней. – Львовъ, 1883. – Годъ изданія двадцятый первый. – С. 88–100.
- ⁷⁹ Для прикладу, смерть Данила Галицького віднесено до 1264 р., а його брата Василька – 1271 р. (насправді, 1269 р.); князь Володимир Василькович помер у 1289 р. (насправді, у грудні 1288 р.), а його двоюрідний брат Лев – у 1301 р. Знову зустрічаємо тут і легендарного Юрія II Андрійовича, котрий нібито володарював з 1324 (рік смерті Андрія Юрійовича) по 1337 р. та був одружений з донькою Гедиміна (насправді Офка-Евфимія Гедимінівна була дружиною Болеслава Тройденевича). Правління Юрія (Болеслава) Тройденевича обмежено лишень 1337–1340 рр. Ще одна схожа науково-популярна праця невідомого автора: Связи Ярослава Мудрого съ другими владѣтелями европейскими // Временникъ Института Ставропигийского съ мѣсяцесловомъ на годъ високосный 1880 (имѣющій 366 дней). – Львовъ, 1879. – Годъ изданія семнадцатый. – С. 123–125. Автор цієї статті також не відомий.
- ⁸⁰ *І. Л.* Князь Острогскій // Зоря Галицка. Письмо повременное. – 1850. – Рокъ третій. – Ч. 21. – 13/1 марта. – С. 128; Ч. 23. – 8/20 марта. – С. 138–140.
- ⁸¹ Ганна зъ Острогскихъ Ходкевичова // Зоря Галицка. Письмо повременное. – 1850. – Рокъ третій. – Ч. 53. – 21 червня (3 липця). – С. 317–318.

⁸² Шараневичь И. О первых князях на Острогу Острогских // Галичанинъ. Литературный сборник издаваемый Богданомъ Андрѣевымъ Дѣдицкимъ. – Львовъ, 1863. – Кн. I. – Вып. III–IV. – С. 226–229. Як зазначається на початку, “По утратѣ самостоятельности Галицко-Володимирского княжества набирае великой ваги въ русской исторіи родъ князей Острогскихъ” (Там само. – С. 226).

⁸³ Йдеться про II том роботи І. Стебельського “Dwa Wielkie Swiatła Na Horyzoncie Połockim Z Cieniow Zakonnych Powstające, Czyli Zywyoty SS. Panien Y Matek Ewfrozyny Y Parascewii, Zakonnic y Hegumeniy, Pod Ustawą S. O. Bazylego W. w Monastyrze S. Spasa za Połockiem żyjących, z Chronologią y Przydatkiem Niektórych Służących do tego Pożytecznych Krajowych Wiadomości, z Rozmaitych Dziejopisow y Pism zebranych, przez X. W. Ignacego Stebelskiego Zakonu S. Bazylego W. Prowincyi Litew: Okazane” під назвою “Chronologia, albo porządne według lat zebranie znaczniejszych w Koronie Polskiej y w Wiel. Xięstwie Litew. a mianowicie na Białey Rusi w Połocku dziejow y rewolucyi, zwłaszcza tych, które się tyczą tak starodawnego Monastyru S. Spasa za Połockiem, niegdyś przez SS. Panny y Matki Ewfrozynę i Parascewię Hegumenie rządzonego, iako też terazniejszego Klasztoru na Zamku Połockim założonego. Przez W. X. Ignacego Stebelskiego... Tomik II. 1782”.

⁸⁴ Згідно з Л. Войтовичем, дружиною Василя Федоровича була Ганка, дочка князя Івана Ямонтовича-Підберезького. Див.: *Войтович Л.* Княжа доба на Русі: портрети еліти. – С. 513.

⁸⁵ Шараневичь И. Гальшка, княгиня Острожска. Историчне оповѣдане // Зоря. Письмо літературно-наукове для рускихъ родинъ подъ редакцьею Ом. Партыцкого. – Львовъ, 1880. – Рочникъ першій. – № 1–9, 14–23.

⁸⁶ Белоус Федор Ив. Родина князей Острожскихъ, защитителей Юго-западной Руси // Слово. – 1881. – № 92. – 29 августа (10 сентября). – С. 1; № 93. – 1 (13) сентября. – С. 1; № 94. – 3 (15) сентября. – С. 1–2. Даниль Васильевичъ; № 97. – 12 (24) сентября. – С. 1–2. Князь Федоръ Даниловичъ; № 99. – 19 сентября (1 октября). – С. 1. Князь Василій Федоровичъ; № 104. – 1 (13) октября. – С. 1–2. Князь Иванъ Васильевичъ; № 105. – 3 (15) октября. – С. 1. Князь Михаилъ Ивановичъ. Князь Романъ Михайловичъ; № 123. – 17 (29) ноября. – С. 1–2. Князь Константинъ Ивановичъ; № 124. – 19 ноября (1 декабря). – С. 1–2. Князь Константинъ Ивановичъ; № 127. – 28 ноября (10 декабря). – С. 1; № 135. – 19 (31) декабря. – С. 1; № 136. – 22 декабря (3 января). – С. 1–2.

⁸⁷ Белоус Федор Ив. Родъ князей Острожскихъ, защитителей юго-западной Руси. – Часть I: Отбитка изъ фелетона “Слова”. – Львовъ, 1883. – 105+4 с.

⁸⁸ Там само. – С. 1, 5, 7.

⁸⁹ Зазначимо, що власне таку порядкову нумерацію (латинськими цифрами) для позначення представників княжого роду зустрічаємо в західноукраїнській генеалогії чи не вперше.

⁹⁰ Його дружинами названо доньку Збарзького князя Симеона Ірину та Ганну, родичку великого князя Вітовта. Порівняй: *Войтович Л.* Княжа доба на Русі: портрети еліти. – С. 513.

⁹¹ Дружина – княжна Глинська, котра народила йому двох синів та три доньки – Марію, дружину Андрія Сангушка, та ще двох, імена яких невідомі, однак одна з них нібито була дружиною князя Симеона Олізаровича.

⁹² Імена дітей – Роман та Марія (в подальшому дружина боярина Матвія Єловицького).

⁹³ І. Шараневич надав їх Каролу Відманну, а той опублікував на сторінках “Археологічного огляду” у 1888 р. Див.: *Szaraniewicz Iz., Widmann K.* Noty do tablicy genealogicznej Joachima Bohuszewicza Xięcia Koreckiego. Tablica genealogiczna Joachima Bohuszewicza Xięcia Koreckiego z przypiskami K. Widmanna // Przegląd archeologiczny. Organ C. K. Konserwatorium pomników oraz Towarzystwa arch. kraj. we Lwowie. – Lwów, 1888. – Zesz. 4. – S. 251–258+ tab.

⁹⁴ Курилло Ф. Краткая сводка писателей и журналистов на Лемковщинѣ. Часть первая // Научно-литературный сборникъ Галицко-Русской матицы. – Львовъ, 1934. – Годъ изданія LXIX. – Т. 8. – С. 28–29.

⁹⁵ Меруновичъ К. Константинъ Корнякъ // Временникъ Института Ставропигийского съ мѣсяцесловомъ на годъ простый 1867. – Львовъ, 1866. – Годъ изданія четвертый. – С. 60–66; *Полянскій П.* Константинъ Корнякъ // Временникъ Института Ставропигийского съ мѣсяцесловомъ на годъ обыкновенный 1891 числящій 365 дней. – Львовъ, 1890. – Годъ изданія двадцятый восьмый. – С. 194–195.

⁹⁶ *Заклинскій К.* Якого роду и народности бувъ Михайло Хмельницкій, отецъ гетьмана, и исторія Богдана Хмельницкого отъ его молодыхъ лѣтъ ажъ до спору съ Чаплинскимъ // Весна. Письмо для словесности, науки и забавы / Изд. и ред. *Исидоръ Трембицкій.* – Коломыя, 1880. – Рочник III. – Ч. 14. – 24 липня 1880. – С. 103–104.

⁹⁷ *Петрушевичъ А. С.* Петръ Конашевичъ-Сагайдачный // Временникъ Института Ставропигийского съ мѣсяцесловомъ на годъ обыкновенный 1891 числящій 365 дней. – Львовъ, 1890. – Годъ изданія двадцятый восьмый. – С. 192–194.

⁹⁸ *Петрушевичъ А.* О русскомъ родѣ Ледоховскихъ или Ледуховскихъ, дворянъ въ Волынской землѣ // Временникъ Института Ставропигийского съ мѣсяцесловомъ на годъ обыкновенный 1893 числящій 365 дней. – Львовъ, 1892. – Годъ изданія тридцатый. – С. 144–145.

⁹⁹ *Петрушевичъ А.* Послание Львовскаго Ставропигийскаго братства Богдану Сапѣжѣ на Бошкахъ, воеводѣ Минскому, о равенствѣ въ Христѣ, крѣпкомъ стояніи при православной вѣрѣ и русской народности, и о

разныхъ потребахъ братства. 24 Февраля 1592 г. // *Временникъ Института Ставропигійского съ Мѣсяцесловомъ на годъ простый 1871* (3-ій по високосъ, 365 дней). – Львов, 1870. – Годъ изданія осмый. – С. 136–140.

¹⁰⁰ Там само. – С. 138–140.

¹⁰¹ П. С. А. [Петрушевичъ А. С.]. *Послѣдніи двѣ живущіи женщины изъ рода Собѣскихъ* // *Слово*. – 1883. – № 99.

¹⁰² *Русскій родъ Дунаевскихъ* // *Червоная Русь*. – Львовъ, 1889. – № 47. – 2 (14) марта. – С. 1–2.

¹⁰³ “*Неодноразова писалось, що поляки були б дуже бідні на інтелігенцію. якщо б вона не поповнювалась особами, що походять з руського коріння і ставшими чи то випадково чи за певних обставин поляками. До таких осіб gente ruthenus / natione polonus треба зарахувати Дунаєвських, про руське походження яких пише нам один із старших священників патріотів*” (Там само).

¹⁰⁴ Куций І. П. *Українська науково-історична думка Галичини (1830–1894 рр.): рецепція національної історії*. – Тернопіль, 2006. – 220 с.

¹⁰⁵ Про місце історії княжих часів в українській історіографії XVIII – першої половини XIX ст. та конструювання наддніпрянськими істориками “довгої” історії України-Руси у другій половині XIX ст. див.: *Толочко А. Киевская Русь и Малороссия в XIX веке*. – К., 2012. – 256 с.

* * *

Олександр Целуйко (Львів): Генеалогічні зацікавлення галицьких українців у XIX ст. (за матеріалами друкованих видань)

Становлення української генеалогії як наукової дисципліни на західноукраїнських землях припадає на 1840–1850-і рр. та пов’язане з ім’ям Дениса Зубрицького. Він окреслив можливості цієї дисципліни та спробував вказати на її завдання при проведенні історичних досліджень. Українські дослідники в Галичині в основному досліджували генеалогію Рюриковичів IX–XIV ст., особливо князів першої та другої галицької династії. Значна увага була приділена і реконструкції генеалогії князів Острозьких. Генеалогічні дослідження інших суспільних верств (козацтва, шляхти) практично не провадилися. Це відрізняє західноукраїнську генеалогічну традицію від традиції наддніпрянської, яка звернула свою увагу насамперед на козацтво та козацьку старшину.

Ключові слова: генеалогічні дослідження, Галичина, Д. Зубрицький, князі.

* * *

Olexander Tseluyko (Lviv): Galician Ukrainian Genealogical interest in the 19th century (based on book and article publications)

Ukrainian genealogy as a scientific discipline at Western Ukraine appeared in 1840–1850. Its formation related with the name Denys Zubrytskyi. He outlined the possibilities of this discipline and tried to point out its tasks in conducting historical research. Ukrainian historians in Galicia mainly researched genealogy of Rurik dynasty in the 9th–14th centuries, especially princes from the first and second Galician dynasty. Considerable attention was paid to reconstruction genealogy Ostroz’kyi princes. Genealogical research of other social strata (Cossacks, nobility) almost were not carried out. The Galician ukrainian genealogical tradition is distinguished from Dnipro ukrainian genealogical tradition, which turned its attention on the Cossacks genealogy.

Key words: genealogical research, Galicia, D. Zubrytskyi, princes.